

BESZÁMOLÓ SZAKBIZOTTSÁGI RENDEZVÉNYRŐL

Időpont: 2017. június 7., szerda

Helyszín: EOQ MNB Képzési Központ
1026 Budapest, Nagyajtai utca 4/a.

Szervező: EOQ MNB Minőségrendszerek, Közigazgatási és Fogyasztóvédelmi,
Építésügyi, valamint Oktatási és Terminológiai Szakbizottságai
„Pódiumbeszélgetések a Minőségről” sorozat

Téma: **Önkormányzatok Magyarországon?**

Előadó: **Dr. Gyergyák Ferenc** közigazgatási jogász, a TÖOSZ főtitkára

Az előadó a **következő témákról** tájékoztatta a hallgatóságot:

- Magyarország önkormányzati rendszere összességében,
- Az állam és az önkormányzatok viszonya,
- A magyar önkormányzati rendszer rövid története,
- A helyi önkormányzatok működésének általános feltételei és támogatásuk,
- Gazdaságosság és önkormányzatok, illetve a fenntarthatóság kérdése.

Hazánkban ma összesen 3178 település létezik. Ami döbbenetes magas szám, hogy 34%-uk lélekszáma nem éri el az 500 főt (kistelepülések) és itt él a lakosság 3%-a; 5%-uk viszont tízezerrel is több lakost számlál a magyar lakosság 59%-át tömörítve. Jelenleg 8 országos önkormányzati érdekszövetség létezik, ezek egyike a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (TÖOSZ), 1617 tag önkormányzattal. A települési önkormányzatok között jelentős különbségek vannak országrészenként, megyénként, járásonként és településenként: eltérő helyzetek és eltérő problémák jellemzik az önkormányzatok helyzetét, ezért nem is létezhet egyetlen, általános „csodaszer”.

A magyar önkormányzati rendszer retrospektív áttekintése során két jelentős, meghatározó szakaszt különböztethetünk meg:

1990-2010 között a központi hatalom elfogadta az önkormányzati értékeket, partnernek tekintve a helyi hatalom képviselőjét akkor is, ha nem mindig szerette azokat. Ebben az időszakban a kezdeti éveket követően az önkormányzás tényleges gazdasági alapjai a települések többsége számára nem voltak biztosítva, folyamatosan csökkent az önkormányzati rendszer központi finanszírozása, a normatív támogatások jelképpessé váltak, miközben a pántlikázott juttatások sokasága alakult ki. Az önkormányzás tényleges gazdasági alapjai a települések többsége számára nem volt biztosított, a 2010-es országgyűlési választások idejére az országos gazdasági folyamatok mellett az önkormányzati rendszer finanszírozása is válságos volt!

2010-től az új önkormányzati törvény nem a szervezeti rendszert alakította át, hanem inkább a feladatokhoz és a finanszírozás kérdéséhez nyúlt hozzá; jelentősen változott

ugyanakkor az állami törvényességi felügyelet, valamint az autonómiák pénzügyi hitelfelvételi mozgástere. Az új állami felfogás egyértelművé tette, hogy az állam a meghatározó: bizonyos fokig tehermentesítve az önkormányzatokat világossá vált, hogy helyettük az állami szervezeti rendszerrel kívánják biztosítani az egyes közszolgálati feladatok elvégzését. Az önkormányzati rendszer továbbra is forráshiányos maradt.

Vannak-e még helyi önkormányzatok Magyarországon?

Igen, bár veszélyeztetett állapotban, mivel az önkormányzatok autonómiája tovább csökkent és egyre kevesebb az a települési önkormányzat, amely ténylegesen rendelkezik még olyan saját forrással, amelynek felhasználásáról szabadon dönthet. Egyre gyérül – részben a közigazgatási rendszer átalakításának, részben a 2008 óta változatlan köztisztviselői illetményalap hatására – az önkormányzati hivatalok személyi állománya is. Még mindig fennáll azonban, hogy a helyi kérdések megoldására az önkormányzatok a legalkalmasabbak (problémamegoldó képesség), bár az öntevékenység és az önállóság lehetőségei nagyrészt elvesztek.

Hogyan tovább?

- Erősíteni szükséges az önkormányzatok sajátos helyzetét és az állami szervezetekkel való együttműködés partneri jellegét, közös felelősségi rendszert építve ki a centralizáció és a decentralizáció elvének megfelelő arányosításával.
- Elengedhetetlen a **fenntarthatóság** érvényesítése a fejlesztés és a működtetés terén egyaránt, mert az önkormányzati autonómia feltétele, hogy legyen gazdasági bázisa a településnek.
- A kistelepülések elnéptelenedésének trendje is felveti a jelenlegi önkormányzati struktúra fenntarthatóságának kérdését, az önkormányzatok által ellátandó feladatok és közszolgáltatások meghatározását és azok finanszírozásának módját.
- A jövő nagy kihívása: a települési önkormányzatoknak fel kell ismerniük az összefogás, a társulás szükségességét, mert a látszat függetlenségük fenntartásához makacsul ragaszkodva kiszolgáltatják magukat a központosító hatalom döntéseinek.

A vitához hozzászólók hangsúlyozták a polgármesterek és az önkormányzati képviselők oktatásának és képzésének szükségességét. Külföldi példák alapján lehetne továbbfejleszteni a TÖOSZ eszközrendszerét, hogy a településmenedzsmentet sikerüljön a társadalmi felelősség rangjára emelni. Felmerült még az általános emberi kapcsolatok kérdése is, különös tekintettel a hivatal és az ügyfél kapcsolatára. Ami a polgármestereket illeti: hozzáértő és tenni akaró ember megválasztására van szükség!

Várkonyi Gábor